

(Дан, 26.1.2010)

Нико у Црној Гори не сме да помисли да смо индиферентни према питању очувања властитог интегритета у нашој јужној покрајини. Несумњиво је да је однос према Косову и Метохији продубио разлике у званичним политикама Београда и Подгорице. Признање независности Косова од стране Црне Горе и успостављање дипломатских односа, у тренуцима који за Србију имају посебан политички значај, једним дијелом је покушај Црне Горе и неких међународних чинилаца да се релативизује правни процес који смо покренули пред Међународним судом правде. У сваком случају, та два политичка догађаја не доприносе побољшању наших односа. Србија неће настојати додатно да поремети билатералне односе са Црном Гором, јер то није у интересу ни Србије ни Црне Горе нити цијелог региона. Међутим, Србија мора да стави до знања шта је прихватљиво у нашим односима, а шта није. Нико у Црној Гори не сме да помисли да је Србија индиферентна према питању очувања властитог интегритета на Косову, каже у ексклузивном интервјуу за "Дан" предсједник Србије Борис Тадић.

Да ли ће црногорски амбасадор у Србији доживјети исту судбину као и његов претходник?

- Не мислим да би у овом тренутку то била адекватна реакција.

Како бисте дефинисали тренутне односе руководства челних људи Србије и Црне Горе?

- Лични односи су сасвим коректни. Међутим, наш посао и уставна обавеза су да заступамо јавне интересе наших грађана и држава. У том смислу односи су лошији него што су били раније. Стога је битно учинити све да се они поправе у једном убрзаном и заједнички планираном поступку. За такву политику су потребне две стране, а Србија је, у сваком случају, спремна за окретање нове странице у нашим односима, што подразумева уважавање и легитимних државних и националних интереса обе земље. У складу са нашом заједничком изреком "чист рачун, дуга љубав", али и уверењем да су наше земље на сваки начин посебно блиске, као и људи који у њима живе.

Недавно сте организовали састанак са лидерима Срба из региона и најавили помоћ сународницима из земаља бивше Југославије. У Црној Гори нијесу сви добронамјерно гледали на такав потез.

- То нас много не узнемирава. Легитимно је штитити идентитет и културу властитог народа или оно што се у ширем контексту зове легитимним националним интересом, како за сваку земљу у свету, чланицу УН, тако и за Србију. С друге стране, начин на који се ти интереси бране мора бити у сагласности са међународним стандардима, поштујући при том интегритет сваке земље и захтевајући од припадника свог народа да буду лојални грађани земље у којој живе. Истовремено, држава Србија не само да не угрожава, већ штити и поштује интегритет сваке земље чланице УН. Оваквој политици не може се дати било каква примедба, једино уколико би неко желео да политику демократске, проевропске Србије насилно поистовети са политиком Милошевића 90-их година.

За разлику од већине регионалних лидера борио сам се против рата и против Милошевића, тако да је покушај да се данас држе лекције Србији помало смешан.

Ми добијамо сва признања да водимо политику која је стожер стабилности целог региона. Србија нема никакве претензије да постане неприкосновени лидер и себе изложи оптужби за хегемонизацију на Балкану. Србија само преузима одговорност за властиту геостратегијску позицију, јер се граничи са свим осталим земљама региона, сви путеви пролазе кроз Србију - и енергетски и телекомуникацијски, као и друмски и железнички. На крају, Србија је најмногољуднија земља западног Балкана. Желимо да у Србији и у целом региону владају европски стандарди, у оквиру којих ми штитимо интересе српског народа, као што су право на властити језик, писмо, културу, религијско наслеђе и улогу у заједничкој историји. При том поштујемо такво право сваког другог народа. Наша политика је заштита националног интереса српског народа и улазак у највећи политички пројекат после Другог светског рата, који ЕУ представља на глобалном плану, због економских разлога и уз очување свог идентитета у заједници европских идентитета.

Више пута сте казали да је за Вас неприхватљиво да су Срби у Црној Гори национална мањина. Како у том контексту гледате на оснивање српског националног савјета који афирмише управо такве ставове?

Пише: Борис Тадић
уторак, 26 јануар 2010 20:06

- Сматрам да је он некористан и штетан за српски народ који живи у Црној Гори и у том смислу Србија не може стати иза таквих одлука нити подржати такве одлуке. Србија се не меша у унутрашње ствари сваке појединачне земље, али дужност ми је и још једном ћу поновити да сматрам неприродним и историјски потпуно неоснованим да српски народ у Црној Гори добије третман националне мањине, јер су Срби у Црној Гори аутохтони и учествовали су у њеној целокупној историји и стварању. Данас је веома комплексно поставити јасну границу у идентитету српског и црногорског народа. Ради се о индивидуалном људском праву сваког човека. При чему увек јасно кажем да сам Србин и да је моје порекло из Црне Горе и то је више него познато. Као што су ми и преци били Срби.

Мој деда, који је био официр црногорске војске, борио се за Црну Гору и у бици на Скадру, одликован је Обилића медаљом. Та медаља у Краљевини Црној Гори несумњиво је била исказ нашег заједничког идентитета. Истовремено, нико данас нема право да негира идентитет Црногораца. То је неутуђиво грађанско право сваког појединца и то је стандард од кога се не сме одступити.

Да ли би Србија пристала на подјелу Косова како су то предлагали поједини српски, али и албански интелектуалци?

- Интелектуалци имају другачију врсту одговорности од председника државе, који има уставну одговорност и обавезу очувања интегритета земље. Дакле, ја могу да кажем на шта је Србија спремна. Овог тренутка нећу улазити у појединости, јер би то било излишно. Србија је спремна да настави преговоре о будућем статусу Косова на начин да буду задовољени и интереси косовских Албанаца, не само интереси косовских Срба и државе Србије. Такође, Србија је спремна на све што буде договорено између преговарачких страна у будућности а што остави мирне последице и што прихвате грађани и једног и другог народа. Ипак, мислим да је овог тренутка контрапродуктивно и излишно говорити о конкретним решењима. Што се тиче Србије, Косово никада неће постати чланица УН без њеног пристанка, а Србија никада неће дати пристанак да такозвано независно Косово постане чланица УН, па нас пре или касније чекају преговори о будућем статусу Косова. При том бих мимоишао било каква нагађања о конкретном решењу, већ бих дао шансу преговорима и проналажењу одрживог решења. То свакако није оно у коме једна страна добије све, а друга изгуби све.

Кажете да сте против подјеле БиХ, а истовремено дајете пуну подршку премијеру РС Милораду Додику. Зар то није контрадикторно?

- Милораду Додику дајем пуну подршку у очувању Републике Српске. Дејтонски споразум јасно дефинише интегритет БиХ и све што доводи у питање основне принципе споразума из Дејтона за званичну Србију, која је гарант споразума, неприхватљиво је. Такође је неприхватљив било који акт о подели БиХ или акт који угрожава право РС или федерације, и то су принципи којих се држи Србија. Да је другачије, ми бисмо као држава кршили акте међународног права, а Дејтонски споразум је дио међународног правног система, па бисмо на тај начин изгубили и кредибилитет да бранимо интегритет на Косову и Метохији. И у крајњем случају, на тај начин бисмо изгубили и угрозили међународни кредибилитет Србије, који смо тешком муком поново стекли након 90-их година. Дакле, политика Србије је конзистентна, конципирана и смештена у контекст међународних стандарда и пројектована за будућност у којој сви заједно треба да будемо у ЕУ. И зато ће Србија подржати све што се договоре представници три народа и оба ентитета у Босни и Херцеговини. Само такво решење унутрашњих спорова у БиХ је одрживо и сви би требало да се суздрже од наметања решења.

Кад ћете доћи у Црну Гору?

- У Црну Гору ћу доћи када добијем званични позив. Прошле године је у Србији у званичној посети био председник Црне Горе Филип Вујановић. Мислим да ми можемо да се подичимо изузетно високим нивоом економских односа. Наша економска размена је добра, али мислим да наши политички односи треба да стигну наше економске односе. Србија је релативно добро реаговала на кризу која је погодила читав свет. Одржана је макроекономска стабилност и ликвидност предузећа, подигнуте девизне резерве, инфлација је под контролом, а при том је јавни дуг један од најнижих у Европи. Међутим, и 2010. година ће бити тешка.

Ми се и данас на почетку године суочавамо са великим искушењима због погрешних приватизација у прошлости, велике администрације и малог извоза.

Верујемо да бисмо до краја 2011. могли да завршимо комплетан коридор десет кроз Србију, што је велики допринос економском развоју наше земље. Пошто сам председник Савета за инфраструктуру и председник Националног савета за безбедност, користим прилику да дајем иницијативу у овим областима, што је од капиталног значаја и без чега нема ни политичког обезбеђивања економског и политичког положаја Србије у региону. Намеравамо да што пре покренемо изградњу аутопута ка Црној Гори и у сталним смо разговорима са страним инвеститорима, тако да очекујемо пројектне радове током ове и

Пише: Борис Тадић
уторак, 26 јануар 2010 20:06

почетак изградње прве деонице до Љига следеће године. Такође, привредници из Србије, као што су Телеком и Делта, већ су инвестирали значајна средства у привреду Црне Горе.

Разматра се и могућност учешћа наших конзорцијума у приватизационом поступку Луке Бар, као и могућност пласмана капитала у Жељезнице Црне Горе и та одлука ће бити донесена у складу са економским принципима. Жао ми је што српска електропривреда није могла да учествује у процесу докапитализације Електропривреде Црне Горе, због услова тендера. Ипак, не бих могао од економије да одвојим ни питање културе и очувања језика. Србија је живо заинтересована да се српски језик учи у црногорским школама и универзитетима, јер ако постоји црногорски језик, онда постоји и елементарно право за све оне који говоре српски језик да се на том језику школују.

Да ли сте икад о том проблему разговарали са црногорским руководством?

- Наравно.

Како суђење за организовани криминал лицима која слове као блиски пријатељи црногорског премијера, попут Станка Суботића, утиче на Ваше односе са Ђукановићем?

- Има више лица на оптужницама у процесима који се воде у Србији и за које се у јавности спекулише да се налазе у Црној Гори или су некад пролазила кроз Црну Гору, али то је, по мом мишљењу, правно питање. У Србији се не суди било чијем личном пријатељу, суди се само особама за кршење закона и судиће се у будућности, јер је Србија правна држава и свако ко буде осумњичен биће процесуиран, а свако ко је процесуиран и осумњичен има право да се брани пред судом и треба да има прилику да се брани у једном фер процесу. Да не буде никакве дилеме, Србија ни по коју цену и ни на који начин неће одустати од борбе против организованог криминала.

Једном приликом сам рекао да је то за демократску Србију једно од примарних питања. Чак важније и од учлањења у ЕУ. Ако се не реши проблем организованог криминала у нашем делу света, ни Србија, а ни једна друга земља региона, не може ући у ЕУ. Такође, мора се решити и проблем корупције и извршити реформа других области, здравства,

Пише: Борис Тадић
уторак, 26 јануар 2010 20:06

образовања, јавне администрације. Србија је начинила огроман корак у процесу реформи правосуђа и веома смо поносни због те чињенице. Верујемо да смо на тај начин омогућили ефикаснију борбу против криминала него што је било у претходном периоду. Данас је Србија држава која учествује у глобалној борби против организованог криминала, заједно са нашим америчким и европским партнерима. Заједно смо последњих месеци запленили близу четири тоне наркотика у Латинској Америци и Атлантском океану, што је један од најбољих резултата у светској борби против организованог криминала. Очекујемо да се томе, као и борби против тероризма, придруже и друге безбедносне и обавештајне службе држава западног Балкана много интензивније него до сада. Наша је међународна обавеза учешће у таквим глобалним акцијама, али је то и претпоставка изградње просперитетних и стабилних друштава на простору који заједнички делимо.

Очекујете ли да ће након избора новог председника Хрватске доћи до повлачена тужби између двије државе?

- Неке изјаве новоизабраног председника Хрватске су охрабрујуће, при чему треба видети каква ће бити политичка пракса Хрватске. С друге стране, не само Србија од Хрватске, већ и Хрватска од Србије захтева нове стандарде. Ми имамо много отворених питања која морају бити решавана систематски и упорно и са добром вољом. И на једној и на другој страни имамо проблем несталих.

Друго питање су границе, треће повраћај имовине, четврто станарско право Срба у Хрватској, пето право на пензије. Потом следе питања сукцесије и враћања културног блага. Сматрам да, упркос неодмереним поступцима и изјавама одлазећег хрватског председника, можемо у духу добросуседских односа решавати наслеђене проблеме. Верујем да је то могуће, уосталом, сви ми желимо и да се integriшемо у ЕУ, а без решавања тих отворених питања то није могуће.

(Разговарали: **Никола Марковић** и **Младен Милутиновић**)